

BIBLIOTECA
„PAULO COELHO“

PAULO COELHO, scriitor brazilian, s-a născut la Rio de Janeiro în 1947. Înainte de a deveni unul dintre cei mai de succes romancieri ai lumii și un veritabil fenomen al culturii de masă, a fost un hippy rebel, apoi autor dramatic, director de teatru, jurnalist, poet. În 1986 face pelerinajul la Santiago de Compostela, eveniment care i-a marcat viața și cariera literară. Deși profund atașat de Brazilia natală, romanele lui dezvoltă drame universale, valabile oriunde și pentru oricine, ceea ce explică primirea entuziastă de care se bucură pe toate meridianele. Cărțile lui Paulo Coelho, traduse în 64 de limbi și editate în 150 de țări, s-au vândut în peste nouăzeci de milioane de exemplare. Este consilier special UNESCO în cadrul programului „Convergențe spirituale și dialoguri interculturale”, membru al comitetului director al Fundației Shimon Peres, al Schwab Foundation for Social Entrepreneurship, al Lord Menuhin Foundation. Distins cu numeroase premii (printre care premiul german Bambi 2001, acordat personalității culturale a anului, premiul italian Fregene pentru literatură) și importante distincții (Cavaler al Legiunii de Onoare din Franța, martie 2000; Ordinul Rio Branco, Brazilia etc.), membru al Academiei Braziliene de Litere (din 28 octombrie 2002). Fondator al Institutului Paulo Coelho, care acordă ajutoare îndeosebi copiilor și bătrânilor din păturile defavorizate ale societății braziliene. Colaborator permanent al unor repute ziare, printre care *Corriere della Sera* (Italia), *El Semanal* (Spania), *Welt am Sonntag* (Germania), *The China Times Daily* (Taiwan).

Opere principale: *Jurnalul unui Mag* (1987); *Alchimistul* (1988); *Walkiriile* (1992); *La râul Piedra am șezut și-am plâns* (1994); *Al cincilea munte* (1996); *Manualul războinicului luminii* (1997); *Veronika se hotărăște să moară* (1998); *Diavolul și domnișoara Prym* (2000); *Unsprezece minute* (2003); *Zahir* (2005); *Vrăjitoarea din Portobello* (2006). Numeroase dramatizări, CD-uri și jocuri electronice după cărțile sale. Drepturile de ecranizare pentru *Alchimistul* au fost achiziționate de Warner Bros, scenariul și regia fiindu-i încredințate actorului Laurence Fishburne (*Matrix*).

PAULO COELHO

*Veronika
se hotărăște să moară*

Traducere din portugheză de
PAVEL CUILĂ

HUMANITAS
BUCUREȘTI

*O, Marie cea zămislită fără de prihană,
roagă-te pentru noi,
cei care ne îndreptăm către Tine.
Amin*

*„Iată, v-am dat putere
să călcați peste șerpi...
și nimic nu vă va vătăma.“*

LUCA, 10, 19

*Pentru S. T. de L.,
care a început să mă ajute
fără știința mea.*

În ziua de 11 noiembrie 1997, Veronika hotărî că sosise, în fine!, momentul să se sinucidă. Își făcu meticolos curățenie în camera pe care o închiriasse într-o mănăstire de călugărițe, opri încălzirea, se spălă pe dinți și se culcă.

Luă de pe noptieră cele două flacoane cu pastile de dormit. În loc să le sfărâme și să le amestece cu apă, se hotărî să le ia una câte una, căci întotdeauna e o mare distanță între intenție și faptă, or, ea voia să aibă libertatea de a se răzgândi la jumătatea drumului. La fiecare comprimat pe care-l înghițea, se simțea și mai convinsă: după cinci minute, flacoanele erau goale.

Deoarece nu știa cu exactitate cât timp o să mai treacă până când avea să-și piardă cunoștința, își pusese pe pat o revistă franțuzească, *Homme*, numărul din luna aceea, de curând sosită la biblioteca unde lucra. Cu toate că nu manifesta nici un interes deosebit pentru informatică, răsfoind revista dădu peste un articol despre un joc pe calculator (un CD-Rom, cum se spunea), creat de Paulo Coelho, un scriitor brazilian pe care avusese ocazia de a-l cunoaște cu prilejul unei conferințe la cafeneaua hotelului Grand Union. Schimbaseră amândoi câteva cuvinte și în cele din urmă fu invitată la cină de către editorul lui. Grupul

era însă numeros și nu avuseseră posibilitatea să aprofundeze nici un subiect.

Faptul că-l cunoscuse pe autor o făcuse totuși să creadă că el făcea parte din lumea ei și că lectura unui articol despre opera lui o putea ajuta să-și treacă timpul. În vreme ce-și aștepta moartea, Veronika începu să citească despre informatică, subiect care nu-i trezise nici cel mai mic interes, și asta se potrivea cu ceea ce făcuse toată viața, căutând mereu tot ce era mai lesnicios sau mai la îndemână. Ca revista aceea bună-oară.

Dar, spre surprinderea ei, primul rând al textului o smulse din pasivitatea-i naturală (calmantele nu i se dizolvaseră încă în stomac, dar Veronika era pasivă din fire) și o făcu, pentru prima oară în viață, să aprecieze adevărul unei fraze foarte la modă printre prietenii ei: „Nimic din lumea asta nu e rodul întâmplării.”

De ce oare acel prim rând tocmai în clipa când începuse să moară? Ce mesaj ascuns îi apăruse în fața ochilor, admitând că există mesaje ascunse, iar nu coincidențe?

Sub o ilustrație cu acel joc pe calculator, jurnalistul își începea articolul întrebând:

„Unde este Slovenia?”

„Nimeni nu știe unde este Slovenia”, gândi ea. „Nici vorbă.”

Slovenia însă exista, și se întindea colo afară, înăuntru, în munții din juru-i și în piața de sub ochii ei: Slovenia era țara ei.

Puse revista alături, n-avea nici un rost acum să se indigneze că o lume întreagă ignora cu desăvârșire existența slovenilor: onoarea națiunii ei nu o mai pri-

vea. Era timpul să se simtă mândră de ea însăși, să se încredințeze că fusese în stare de ceea ce făcuse, că dăduse în cele din urmă dovadă de curaj și că părăsea viața asta: ce bucurie! Și o făcea într-un mod la care visase întotdeauna, cu ajutorul unor pastile, care nu lasă urme.

Veronika se zbătuse să-și procure pastilele timp de aproape șase luni. Socotind că n-o să le strângă niciodată, ajunsese să se gândească și la posibilitatea de a-și tăia venele de la mâini. Chiar dacă știa că avea să umple camera de sânge, lăsându-le pe călugărițe dezorientate și pline de griji, o sinucidere pretinde ca oamenii să se gândească mai întâi la ei înșiși, și abia pe urmă la ceilalți. Era gata să facă tot posibilul pentru ca moartea ei să nu pricinuiască mult deranj, dar dacă tăiatul venelor ar fi fost unica posibilitate, atunci n-ar mai fi avut ce face, și călugărițele ar fi fost nevoite să curețe camera și să dea numaidcât uitării toată povestea, altminteri le-ar fi fost greu s-o închirieze din nou. În definitiv, chiar și la sfârșitul secolului al XX-lea, oamenii tot mai credeau în fantome.

Evident, și-ar fi putut alege și una din puținele clădiri înalte din Ljubljana, dar ce să mai spunem de suferința și mai mare pe care un atare act le-ar fi pricinuit-o părinților săi? Pe lângă șocul de-a afla că fiica lor murise, ar fi fost obligați să mai și identifice un cadavru desfigurat: nu, era o soluție și mai rea decât să sângereze până la moarte, deoarece le-ar fi marcat pentru totdeauna tocmai pe cele două ființe care nu-i doreau decât binele.

„Cu moartea fiicei lor s-ar fi obișnuit până la urmă. Dar un craniu făcut zob e pesemne cu neputință de uitat.“

Împuşcături, prăbuşiri de pe o clădire înaltă, nimic din toate acestea nu se potrivea cu natura ei feminină. Femeile, când se omoară, îşi aleg mijloace mult mai romantice, cum ar fi să-şi taie venele sau să ia o supradoză de somnifere. Prinţesele părăsite şi actriţele de la Hollywood furnizau diverse exemple în acest sens.

Veronika ştia că viaţa înseamnă să aştepţi ora optimă pentru acţiune. Şi aşa a şi fost: doi prieteni, impresionaţi de lamentaţiile ei că nu mai poate dormi, reuşiseră să-i facă rost, fiecare, de câte două cutii cu un drog puternic, folosit de muzicanţii de la un club de noapte local. Veronika a lăsat cele patru cutii pe noptieră timp de o săptămână, făcându-i curte morţii care se apropia şi luându-şi rămas-bun de la ceea ce lumea numeşte Viaţă.

Acum stătea acolo, mulţumită că mersese până la capăt şi plictisită că nu ştia cum să-şi folosească puţinul timp care-i mai rămăsese.

Se gândi din nou la absurditatea despre care tocmai citise: cum se poate ca un articol despre calculatoare să înceapă cu o frază atât de imbecilă: „Unde este Slovenia?”

Negăsind nimic mai interesant ca să-şi petreacă timpul, se hotărî să citească articolul până la sfârşit, şi iată ce descoperi: că jocul cu pricina fusese produs, datorită mâinii de lucru mai ieftine, în Slovenia, ţara aceea ciudată despre care s-ar părea că nimeni nu ştie unde se află, cu excepţia celor care trăiesc în ea. Cu câteva luni în urmă, cu prilejul lansării produsului, firma producătoare franceză dăduse o petrecere pentru jurnalişti din toată lumea, într-un castel din Bled.

Veronika își aminti că auzise ceva despre acea petrecere, care fusese un eveniment aparte în oraș: nu numai datorită redecorării castelului pentru a se apropia cât mai mult de ambianța medievală a celui CD-Rom, dar și prin polemica dezlănțuită ulterior în presa locală: fuseseră invitați ziaristi germani, francezi, italieni, spanioli, dar nici unul sloven.

Corespondentul lui *Homme*, care vedea pentru prima oară Slovenia, fără îndoială cu toate cheltuielile acoperite, și care era hotărât să-și petreacă timpul tăifăsuind cu ceilalți ziaristi, spunând lucruri presupus interesante, mâncând și bând pe gratis la castel, decise să-și înceapă materialul cu o glumă cât mai pe gustul intelectualilor sofisticati din țara lui. Trebuie să le fi și povestit amicilor săi din redacție unele relatări neverosimile despre obiceiurile locale sau despre felul rudimentar de-a se îmbrăca al femeilor slovene.

Treaba lui. Veronika era pe moarte, și preocupările ei ar fi trebuit să fie altele, să știe de pildă dacă există viață după moarte sau la ce oră avea să-i fie găsit cadavrul. Cu toate astea, sau poate tocmai din cauza hotărârii importante pe care o luase, articolul acela o nemulțumea.

Privi pe fereastra mănăstirii care dădea în mica piață din Ljubljana. „Dacă habar n-au unde e Slovenia, Ljubljana trebuie să fie un mit”, gândi ea. Ca Atlantida sau Lemuria sau continentele dispărute ce umplu imaginația oamenilor. Nimeni, nicăieri în lume, n-ar începe un articol cu întrebarea unde e muntele Everest, chiar dacă n-ar fi fost niciodată acolo. În schimb, în plină Europă, un ziarist de la o revistă importantă nu se jenează să pună o întrebare de genul acesta, deoarece era sigur ca majoritatea cititorilor

săi habar n-aveau unde este Slovenia. Și cu atât mai puțin Ljubljana, capitala ei.

Atunci descoperi Veronika un mijloc de a-și petrece timpul, după ce se scurseseră zece minute fără să observe încă nici o schimbare în organismul său. Ultimul act al vieții ei avea să fie o scrisoare către acea revistă, cu explicația că Slovenia este una din cele cinci republici rezultate din divizarea fostei Iugoslavii.

Avea să-și lase scrisoarea ca pe biletul ei de sinucidere. Altfel, nu avea să dea nici o explicație despre adevăratele motive ale morții sale.

Când aveau să-i găsească trupul, aveau să tragă concluzia că-și luase zilele din pricină că o revistă nu știa unde e țara ei. O pufni râsul la gândul de a vedea o polemică în ziare, cu voci în favoarea sau împotriva sinuciderii ei spre onoarea cauzei naționale. Și rămase impresionată de rapiditatea cu care își putea schimba ideile, de vreme ce cu câteva clipe mai devreme gândise exact contrariul, lumea și problemele geografice nu o mai interesau nici cât negru sub unghie.

Compuse scrisoarea. Momentul de bună dispoziție o făcu să nutrească alte gânduri în privința obligației de a muri, dar apucase să ia pastilele, era prea târziu ca să se mai răzgândească.

Oricum, avusese și înainte momente de bună dispoziție ca acestea și zilele nu și le lua pentru că ar fi fost o femeie tristă, plină de amărăciune, trăind sub o permanentă depresie. Își petrecuse multe după-amieze din viață hoinărind veselă pe străzile din Ljubljana sau privind, de la fereastra camerei sale din mânăstire, zăpada care cădea în mica piață cu statuia poetului. O dată rămăsese aproape o lună într-o

stare parcă de plutire, din pricină că un necunoscut, în mijlocul acelei piețe, îi dăruise o floare.

Era încredințată că este o persoană absolut normală. Hotărârea de a muri se întemeia pe două motive foarte simple și era sigură că, dacă avea să lase un bilet explicativ, multă lume avea să-i dea dreptate.

Primul motiv: totul în viața ei era uniform și, tinerețea o dată dusă, nu mai puteau urma decât decăderea, bătrânețea cu semnele ei ireversibile, apariția bolilor, plecarea prietenilor. În sfârșit, dacă trăia mai departe, nu mai câștiga nimic; dimpotrivă, creșteau mult riscurile de a suferi.

Al doilea motiv era mai filozofic: Veronika citea ziare, se uita la televizor și era la curent cu ce se întâmpla în lume. Totul mergea prost, și ei nu-i stătea în putere să îndrepte situația, ceea ce-i producea o senzație de inutilitate totală.

În scurt timp însă avea să cunoască ultima experiență din viață, care făgăduia să fie foarte diferită: moartea. Așternu scrisoarea către revistă, apoi abandona subiectul acesta și se concentra asupra unor lucruri mai importante și mai adecvate împrejurării pe care o trăia, sau o murea, în clipa aceea.

Încercă să-și imagineze cum e să mori, dar nu izbuti să ajungă la nici o concluzie.

Oricum, n-avea rost să-și bată capul cu asta, avea să afle peste câteva minute.

Câte minute?

N-avea nici cea mai mică idee. Se bucura însă la perspectiva că avea să afle răspunsul la întrebarea pe care toți și-o puseseră: există Dumnezeu?

Spre deosebire de mulți alții, asta nu fusese marea dezbatere lăuntrică a vieții sale. Sub fostul regim

comunist, educația oficială spunea că viața ia sfârșit o dată cu moartea, și până la urmă se deprinsese și ea cu ideea asta.

Pe de altă parte, generația părinților și a bunicii ei continua să frecventeze Biserica, făcea rugăciuni și pelerinaje și avea cea mai absolută convingere că Dumnezeu acorda atenție celor spuse de oameni.

La douăzeci și patru de ani, după ce trăise tot ce i se îngăduise să trăiască, și nu era puțin lucru, Veronika avea aproape certitudinea că totul se termină o dată cu moartea. De aceea optase pentru sinucidere: libertate, în sfârșit. Uitare pentru totdeauna.

În adâncul inimii îi stăruia însă îndoiala: și dacă Dumnezeu există? Mii de ani de civilizație făcuseră din sinucidere un tabu, o insultă la adresa tuturor codurilor religioase: omul luptă ca să supraviețuiască, iar nu ca să se dea bătut. Rasa umană trebuie să procreze. Societatea are nevoie de mână de lucru. Unui cuplu conjugal îi e necesară o rațiune ca să rămână împreună, chiar și după ce dragostea încetează, iar o țară are nevoie de soldați, politicieni și artiști.

„Dacă Dumnezeu există, ceea ce eu, sincer vorbind, nu cred, El pricepe fără doar și poate că există o limită a capacității de înțelegere omenești. A creat El însuși confuzia asta, în care există mizerie, nedreptate, lăcomie, singurătate. Intenția lui a fost pesemne optimă, dar rezultatele sunt nule; dacă Dumnezeu există, El va fi generos cu creaturile care doresc să părăsească mai degrabă Pământul și s-ar putea chiar să-și ceară scuze pentru că ne-a obligat să ne facem veacul pe-aici.“

La naiba cu tabuurile și superstițiile. Mama ei, atât de credincioasă, zicea: Dumnezeu știe trecutul, prezentul și viitorul. Dacă așa stăteau lucrurile, o adu-

sese de la început pe lumea asta știind prea bine că ea va sfârși prin a se sinucide, deci nu va fi șocat de gestul ei.

Veronika începu să simtă o ușoară greață, care i se accentuă rapid.

După câteva minute nici nu se mai putea concentra asupra pieței de dincolo de fereastră. Știa că era iarnă, trebuie să fi fost ceasurile patru după-amiaza, iar soarele asfințea precipitat. Știa că alți inși aveau să rămână în viață; chiar în clipa aceea, prin fața ferestrei trecea un tânăr și o văzu, fără să aibă însă nici cea mai mică idee că ea era pe moarte. Un grup de cântăreți bolivieni (unde e Bolivia? De ce oare articolele din reviste nu pun și întrebarea asta?) cântau în fața statuii lui France Prešeren, marele poet sloven, care marcaseră profund sufletul poporului său.

Va reuși oare să asculte până la sfârșit muzica din piață? Ar fi o amintire frumoasă din viața asta: asfințitul, melodia care depășea visele din cealaltă parte a lumii, camera caldă și confortabilă, băiatul frumos și plin de viață care trecea și, hotărându-se să se oprească, acum o privea. Dându-și seama că medicamentul începea să-și facă simțit efectul, era ultimul ins pe care-i era dat să-l vadă.

El zâmbi. Și ea îi întoarse zâmbetul, nu avea nimic de pierdut. El îi făcu un semn; ea se prefăcu că se uită la altceva, în definitiv băiatul mergea prea departe. Descumpănit, el își văzu de drum, dând uitării pentru totdeauna chipul întrezărit la fereastră.

Dar Veronika se simți bucuroasă văzând că, o dată mai mult, fusese dorită de cineva. Nu din lipsa dragostei își lua acum viața. Nu pentru că i-ar fi lipsit

afecțiunea din partea familiei, nici din pricina unor probleme financiare sau a unei boli incurabile.

Veronika se hotărâse să moară în acea după-amiază frumoasă din Ljubljana, cu muzicanți bolivieni cântând în piață, cu un tânăr trecând prin fața ferestrei sale, și era mulțumită de ceea ce vedea cu ochii și auzea cu urechile. Era însă și mai mulțumită că nu mai trebuia să vadă aceleași lucruri încă treizeci, patruzeci sau cincizeci de ani, căci aveau să-și piardă întreaga originalitate, transformându-se în tragedia unei vieți în care totul se repetă, iar ziua de ieri e totdeauna la fel cu cea de mâine.

Stomacul începea acum să i se-agite, și se simțea foarte rău. „Nostim, credeam că o supradoză de calmante mă va face să adorm numaidecât.” Ceea ce se întâmpla însă era un țiuit ciudat în urechi și o senzație de vomă.

„Dacă vomit, nu mor.”

Decise să dea uitării durerile de stomac, încercând să se concentreze asupra nopții care se lăsa cu rapiditate, asupra bolivienilor, asupra persoanelor care începeau să-și încuie magazinele și să plece. Zgomotul din urechi îi devenea tot mai strident și, pentru prima dată de când luase pastilele, Veronika se simți cuprinsă de frică, o frică teribilă de necunoscut.

Nu ținu însă mult. Apoi își pierdu cunoștința.